

Ligestillingsafdelingen

J.nr. C.2.6.25

kfa

30. maj 2006

**Notat til Politisk-Økonomisk Udvalg
om
Resultatet af Ligestillingsafdelingens høring af NGO'er og eksperter til
brug for besvarelse af P-Ø udvalgets spørgsmål 39.**

I spørgsmål nr. 39 (Alm. del) beder P-Ø udvalget om, at det notat, som ministeren for ligestilling har udarbejdet om EU-lovgivning og dansk lovgivning om ikke-forskelsbehandling sendes i høring hos relevante NGO'er og eksperter "med henblik på at få en tilbagemelding vedr. eventuelle ønsker til ændring af den nuværende lovgivning".

Det bemærkes, at høringen angår evt. ændring af lovgivning.

Ligestillingsafdelingen har sendt notatet i høring til
Institut for Menneskerettigheder,
Dansk Kvindesamfund,
Kvinderådet og
KVINFO

med anmodning om eventuelle bidrag fsv. angår lov om ligestilling af kvinder og mænd, altså rettet direkte mod ligestillingsloven (ligestillingsministerens eget ressort) og ikke anden lovgivning.

1. Ønsker om ændringer af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Institut for Menneskerettigheder:

Efterlyser et generelt forbud mod forskelsbehandling for alle former for diskrimination. Forbuddet mod diskrimination på grund af alder, handicap, køn, race og etnicitet, religion og tro samt seksuel orientering og national eller social oprindelse omfatter efter lovgivningen udelukkende arbejdsmarkedet, mens forbuddet mod diskrimination på grund af køn, race og etnisk oprindelse gælder både inden for og uden for arbejdsmarkedet.

Der bør være ét fælles klageorgan, der kan behandle klager over diskrimination af samtlige diskriminationsgrunde – i dag har vi Ligestillingsnævnet for kønsdiskrimination og Klagekomiteen for Etnisk Ligebehandling.

Dansk Kvindesamfund:

Behov for oprettelse af et ombud for ligestilling (skal formentlig ske ved ændring af lov om ligestilling).

Kvinderådet:

Kønssammensætningen af kommunale og regionale udvalg bør sikres en effektiv overvågning (L 452 af 22. maj 2006 om ændring af lov om ligestilling (Kommunale og regionale udvalg)

Der bør oprettes et Videnscenter for Ligestilling.

KVINFO:

Ligestillingslovens bestemmelser om den kønsmæssige sammensætning af offentlige udvalg, statslige bestyrelser mv. bør udvides til også at omfatte private virksomheder.

Private virksomheder bør også pålægges at udarbejde ligestillingsredegørelser.

2. Ønsker om lovændringer inden for andre ministeriers ressort:

Institut for Menneskerettigheders forslag er omtalt ovenfor.

Dansk Kvindesamfund: Ligestilling bør indføres i Grundloven, øremærket barsel til fædre i barsellovgivningen, fuld lønkomensation og pensionsopsparring under barsel, en fælles central barselfond, bedre lovgivning om ligelønsstatistik, ændring af lovgivningen fsv. angår minoritetskvinders mulighed for at blive i landet, straffelovgivningen bør specifikt angå vold mod kvinder.

Kvinderådet: Ingen

KVINFO: Ingen

3. Forslag til administrative tiltag, også inden for andre ministeriers ressort:

Kvinderådet: Mainstreamingforpligtelsen bør efterleves bedre, herunder i lovforberedende arbejde, Ligestillingsnævnet bør tilføres flere ressourcer,

Dansk Kvindesamfund: Staten bør mere aktivt arbejde for at sikre ligelig kønsfordeling på offentlige poster og i det private erhvervsliv (struktureformen nævnes som eksempel), mere aktivt arbejde for køns-mainstreaming, forebyggelse af overgreb mod kvinder, både i det offentlige rum og i den private sfære, flere midler til svangerskabshygiejne, rette op på den skæve kønsfordeling på arbejdsmarkedet, kønskvotering bør anvendes i videre omfang – bekendtgørelsen om ligestillingsfremmende initiativer er ikke tilstrækkelig, krav om bedre kønsopdelt statistik, kvinder med anden etnisk herkomst mangler opmærksomhed i ligestillingsdebatten, obligatorisk danskundervisning for etniske minoritetskvinder, bekymring over, at Politiet har nedlagt en enhed, der tog

sig af menneskehandel mv., signalering af at vold er uacceptabel i såvel lovgivning som praksis, bedre profilering af Ligestillingsnævnet, staten overholder ikke reglerne ved sammensætningen af udvalg, mv., inddrage kønsaspektet, når demokratiet sættes til debat i folkeskoler og i uddannelser.

KVINFO: Muligheden i ligestillingsloven om iværksættelse af særlige foranstaltninger for det ene køn og kønskvotering bør anvendes i videre omfang, mainstreaming bør intensiveres, blandt andet ved etablering af en taskforce til overvågning af ligestillingsvurdering af lovforslag (kommunalreformen nævnes som eksempel), udarbejdelse af kønsopdelt statistik bør udvides, der skal afsættes midler til vidensopbygning inden for forskning, kvaliteten af ligestillingsredegørelser bør forbedres, herunder fastsættelse af måltal, behov for opbygning af viden om ligestilling i Folketinget (ligestillingsudvalg).

KVINFOs høringssvar vedr. notat om lovgivning om ligestilling og ikke- forskelsbehandling

KVINFO har valgt at dele høringssvaret op i 3 afsnit, der behandler flg. 3 punkter:

1. De centrale ligestillingslove. Ønsker vedr. skærpelse eller yderligere implementering
2. Forskellige definitioner af ligestillingslovgivning
3. Idekatalog til ny lovgivning, der tager højde for et bredere ligestillingsbegreb

Det skal understreges at høringssvaret alene relaterer sig til kønsligestilling og således ikke forholder sig til hverken etnisk ligestilling eller seksuel ligestilling.

Ad 1.

De centrale ligestillingslove. Ønsker vedr. skærpelse eller yderligere implementering

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19. december 2004

I lovbekendtgørelsens § 3 gives den enkelte ressortminister mulighed for at tillade særlige foranstaltninger til fremme af ligestilling. Denne mulighed, som bl.a. kunne være positiv særbehandling, kvotering eller andre ligestillingsredskaber er kun anvendt i yderst sjældne tilfælde. Det kunne være ønskeligt om denne paragraf i højere grad kunne bringes i anvendelse på områder hvor det ene køn er stærkt underrepræsenteret.

I lovbekendtgørelsens § 4 slås fast, at offentlige myndigheder bl.a. skal indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning. Med erfaring fra bl.a. lovarbejdet vedr. kommunalreformen ville det være ønskeligt, at der blev iværksat en overvågning fx ved etablering af en særlig taskforce med kompetence indenfor ligestillingsvurdering af samtlige nye lovforslag, for at sikre at al lovgivning fremover bliver ligestillingsvurderet.

En forudsætning for arbejdet med mainstreaming er at der både er adgang til formidlet kønsopdelt statistik inden for alle områder og at der opbygges en forskningskompetence og viden på området.

Hvad angår kønsopdelt statistik har Danmark tilsluttet sig FNs Beijing Declaration and Platform action og er derfor ifølge deklARATIONEN forpligtet på flg. mål:

- Alle offentlige myndigheder, inkl. de statistikproducerende enheder, skal have en strategi for gender mainstreaming
- Al individstatistik skal opdeles på køn og alder
- Kønsrelevant statistik skal gøres lettilgængelig for offentligheden
- Dataindsamlingen skal forbedres, sådan at den dækker alle områder af kvinders og mænds liv, også deres deltagelse i uformelle sammenhænge

Se §§ 206-207 Beijing Platform for Action:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/institu.htm>

Som situationen er i dag lever Danmark ikke op til ovenstående mål.

Hvad angår opbygning af viden og forskningskompetence foregår det i dag i et alt for utilstrækkeligt omfang og i meget spredt fægtning på forskellige universiteter og sektorforskningsinstitutioner uden koordination og institutionel forankring. Hvis mainstreamingstrategien skal lykkes forudsætter det, at der afsættes midler til den nødvendige vidensopbygning og forskning på området.

På det politiske niveau er der ligeledes behov for opbygning af viden på området, så de politiske beslutningstagere i bl.a. folketinget bliver bedre klædt på til at træffe kvalificerede beslutninger på området. Oprettelsen af et ligestillingsudvalg i Folketinget vil kunne imødekomme dette behov, samtidig med at det vil signalere, at der er tale om et vigtigt og prioriteret politikområde.

I lovbekendtgørelsens §5 slås fast, at ministerier, statslige institutioner, statslige virksomheder, kommunalbestyrelser og amter skal udarbejde ligestillingsredegørelser hvert andet år. Som praksis er, indsamles materialet, for derefter at blive offentliggjort på ligestillingsministeriets hjemmeside. Materialet er meget uhomogent og uensartet og det ville være ønskeligt om praksisen på området blev strammet, så der:

- blev fulgt op på de instanser, som i deres redegørelser ikke lever op til kravene
- blev sat nogle overordnede måltal og strategier for ønsket ligestilling, som instanserne blev bedt om at arbejde hen imod. Det kunne fx være strategier for nedbrydning af den horisontale og vertikale kønsarbejdsdeling.
- at kravet om ligestillingsredegørelser også kom til at omfatte alle private virksomheder og organisationer.

Desuden vil det være ønskeligt, at kap. 4 der omhandler udvalg og bestyrelser i staten udvides til også at omfatte private virksomheder. Nyt lovforslag er fremsat d. 22. februar, så loven også kommer til at gælde for kommunale og regionale udvalg.

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003

I lovbekendtgørelsens §1 stk. 3 slås det fast at enhver arbejdsgiver skal yde kvinder og mænd lige løn for samme arbejde eller for arbejde, der tillægges samme værdi.

På trods af loven eksisterer der i dag ikke ligeløn hverken på det offentlige eller private arbejdsmarked. Kvinder og mænd udfører sjældent præcist det samme arbejde på det stærkt kønsopdelte danske arbejdsmarked og lønningen af de resterende ligelønsproblemer beror derfor først og fremmest på en kønsneutral aflønning af arbejde af samme værdi. Et problem som er blevet yderligere vigtigt efter indførelse af ny løn.

Det ville derfor være ønskeligt:

- at ligelønsdefinitionen lægges til grund for al lovgivning på området
- at den kønsopdelte lønstatistik udvides, så den også omfatter hele den private sektor
- at der indføres kønsneutral jobvurdering

Ad 2

Forskellige definitioner af ligestillingslovgivning

Der eksisterer i dag mindst 3 forskellige definitioner på hvad ligestillingslovgivning er. Forskellen baserer sig primært på om der anlægges en bred eller snæver optik på hvad ligestillingspolitik er eller bør inkludere.

Traditionel dansk ligestillingsdefinition

En traditionel bred ligestillingsdefinition, bl.a. funderet i de danske kvindeorganisationers ligestillingspolitik, finder man fx i kommissoriet for Kvindekommissionen af 1965. Her opererede man med en lang række underudvalg, der skulle undersøge kvinders livsvilkår i forhold til uddannelse, arbejdsmarked, politik, familie og sundhed. Fokus lå på at afdække de åbenlyse barrierer for kvinders deltagelse i det offentlige liv, specielt gennem opbygning af offentlig børne- og ældrepleje.

Moderne international ligestillingsdefinition

En mere moderne og bredere ligestillingsdefinition, bl.a. præget af en række internationale organisationers ligestillingspolitik, finder man fx i FNs kvindekonventioner og Beijing Platform for Action samt i Europarådets rekommandationer. Her er den traditionelle ligestillingsdagsorden udvidet med emner som vold mod kvinder, prostitution og trafficking. Fokus ligger på en kompleks forståelse af, at køn(sforskelle) strukturerer alle livs- og politikområder, hvilket har medført udvikling af den nye ligestillingsstrategi: Kønsmainstreaming.

EU's ligestillingsdefinition

Blandt de internationale organisationer har EU haft en særlig betydning for ligestillingslovgivningen siden 1972 gennem de forpligtende ligestillingsdirektiver vedr. arbejdsmarkedsrelaterede forhold.

Den officielle danske ligestillingspolitik, som den fremgår af Ligestillingsministeriets hjemmeside afspejler alle tre definitioner. Fx indeholder rubrikken lovgivning kun de EU-afledte love samt FNs kvindekonvention CEDAW, mens rubrikken indsatsområder dækker ledelse i private erhverv, kommuner og academia samt ligestilling af etniske minoritetskvinder (bl.a. foranlediget af CEDAW-kritikken), vold mod og handel med kvinder (bl.a. foranlediget af Europarådet), nye ligestillingstemaer som fx seksualisering/pornificering og mænd (bl.a. foranlediget af græsrodsfeminismen) plus klassikerne kønsarbejdsdeling og uligeløn.

Ad 3

Idekatalog til ny lovgivning, der tager højde for et bredere ligestillingsbegreb

Nedenstående idekatalog indeholder en række punkter, som alle har været til diskussion på den ligestillingspolitiske dagsorden i Danmark enten i form af udmeldninger fra de politiske partier, kvindeor-

ganisationer eller andre organisationer eller som allerede i dag er delvist udmøntet i forskellige handlingsplaner eller andre administrative tiltag.

Formålet er at pege på centrale ligestillingspolitiske områder, der i dag enten ikke er omfattet af den eksisterende lovgivning eller som kunne kalde på en skærpelse af den eksisterende lovgivning.

Idekataloget er opdelt i de tre hovedafsnit: Grundloven, internationale konventioner og andre love.

Grundloven

A. Ændring af paragraffer med direkte kønsdiskrimination

1. § 81 i Grundloven

”Enhver våbenfør mand er forpligtiget til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver.”

2. § 2. i Tronfølgeoven

”Ved en konges død overgår tronen til hans søn eller datter, således at søn går forud for datter, og i tilfælde af, at der er flere børn af samme køn, den ældre går forud for den yngre.”

B. Opdatering af Grundlovens menneskerettighedsafsnit

1. Forbud mod kønsdiskrimination. Et sådant forbud er blevet global standard efter FNs menneskerettighedserklæring 1948

2. Udfoldelse af ligestillingsbegrebet og kvinders menneskerettigheder med udgangspunkt i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, vedtaget 2000 og indskrevet i Traktat om forfatning for Europa, vedtaget 2004 og FNs Konvention om udryddelse af alle former for diskrimination mod kvinder, vedtaget 1979, udvidet 1992 og 2001.

Det ville bl.a. omfatte ret til betalt barselsorlov og til forældreorlov samt reproduktive rettigheder og forbud mod trafficking og andre former for seksuel udnyttelse af og vold mod kvinder.

C. Indførelse af regler om ligelig politisk repræsentation

Stadigt flere lande, også i Europa indfører kvoteringsregler i deres grundlove. Jf. Global Database of Quotas for Women <http://www.quotaproject.org/index.cfm>

Inkorporering af internationale konventioner i dansk lov

A. FNs Konvention om udryddelse af alle former for diskrimination mod kvinder

Inkorporeringen har ikke betydning for gyldigheden, men ville eksponere konventionen både i det juridiske system og i offentligheden. Dette er blevet yderligere relevant med vedtagelsen af tillægsprotokollen om klageadgang.

Andre love

A. Politisk repræsentation

Stadigt flere lande, også i Europa indfører kvoteringsregler i deres valglove. Jf. Global Database of Quotas for Women <http://www.quotaproject.org/index.cfm>

B. Barsels- og børnepasningsorlov

1. Fædre skal have ret til en del af barselsorloven. Forslagene om den øremærkede fædreorlov varierer fra fire uger til tre måneder.
2. Der skal gives fuld løn under barselsorlov.
3. Der skal oprettes en tidsbank, som ansatte kan trække på, mens de har børn, og investere i før og efter.

D. Pension

1. Der indføres pensionsberegninger, der kompenserer for kvinders større andel af børnepasningen ved at indregne omsorgsforsørgelse.
2. Der indføres pensionsberegninger, der kompenserer for kvinders større andel af barsels- og børnepasningsorlov ved at tage udgangspunkt i normalindkomst.

E. Prostitution, trafficking og sexturisme

Det er et af de mest omdiskuterede felter med en stribe forslag fra kriminalisering af prostitutionskunder, udvidet opholdstilladelse til udenlandske handlede prostituerede, adfærdskodeks for udsendte danskere til udvidet seksualundervisning i folkeskolen.

Se fx.

Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af kvindehandel med tillæg om handel med børn

http://www.lige.dk/Files/PDF/handlingsplan_kvindehandel.pdf

<http://www.lige.dk/files/PDF/handelmedborn.pdf>

Til salg. Socialdemokraternes bud på en forstærket indsats mod prostitution og handel med kvinder.
<http://socialdemokratiet.dk/default.aspx?func=article.view&id=140841>

Udtalelse vedtaget af SF's hovedbestyrelse den 4. september 2005. Køb af sex skal kriminaliseres. <http://www.sf.dk/index.php?menu=1715>

F. Vold og voldtægt

1. Indførelse af Østrigmodellen

Modellen er bl.a. beskrevet i Justitsministeriets Rapport om fjernelse af truende personer fra hjemmet ("østrigmodellen") og straffelovens § 265
<http://www.jm.dk/image.asp?page=image&objno=70407>

2. Indførelse af mægling i voldtægtssager

Forslaget er bl.a. beskrevet i:

Hvor ku' du gøre det? : konfliktmægling ved seksuelle overgreb ved Karin Sten Madsen, Center for Voldtægtsofre, Rigshospitalet, 2005

3. Indførelse af omvendt bevisbyrde i voldtægtssager

4. Indførelse af begrebet uagtsom voldtægt i voldtægtslovgivningen

12. april 2006

Jytte Nielsen/KVINFO

KVINFOs høringssvar vedr. notat om lovgivning om ligestilling og ikke- forskelsbehandling

Hermed fremsendes KVINFOs høringssvar vedr. ønsker til skærpelse eller yderligere implementering af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Vedr. lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19. december 2004

I lovbekendtgørelsens § 3 gives den enkelte ressortminister mulighed for at tillade særlige foranstaltninger til fremme af ligestilling. Denne mulighed, som bl.a. kunne være positiv særbehandling, kvotering eller andre ligestillingsredskaber er kun anvendt i yderst sjældne tilfælde. Det kunne være ønskeligt om denne paragraf i højere grad kunne bringes i anvendelse på områder hvor det ene køn er stærkt underrepræsenteret.

I lovbekendtgørelsens § 4 slås fast, at offentlige myndigheder bl.a. skal indarbejde ligestilling i al planlægning og forvaltning. Med erfaring fra bl.a. lovarbejdet vedr. kommunalreformen ville det være ønskeligt, at der blev iværksat en overvågning fx ved etablering af en særlig taskforce med kompetence indenfor ligestillingsvurdering af samtlige nye lovforslag, for at sikre at al lovgivning fremover bliver ligestillingsvurderet.

En forudsætning for arbejdet med mainstreaming er at der både er adgang til formidlet kønsopdelt statistik inden for alle områder og at der opbygges en forskningskompetence og viden på området.

Hvad angår kønsopdelt statistik har Danmark tilsluttet sig FNs Beijing Declaration and Platform action og er derfor ifølge deklARATIONEN forpligtet på flg. mål:

- Alle offentlige myndigheder, inkl. de statistikproducerende enheder, skal have en strategi for gender mainstreaming
- Al individstatistik skal opdeles på køn og alder
- Kønsrelevant statistik skal gøres lettilgængelig for offentligheden
- Dataindsamlingen skal forbedres, sådan at den dækker alle områder af kvinders og mænds liv, også deres deltagelse i uformelle sammenhænge

Se §§ 206-207 Beijing Platform for Action:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/institu.htm>

Som situationen er i dag lever Danmark ikke op til ovenstående mål.

Hvad angår opbygning af viden og forskningskompetence foregår det i dag i et alt for utilstrækkeligt omfang og i meget spredt fægtning på forskellige universiteter og sektorforskningsinstitutioner uden koordination og institutionel forankring. Hvis mainstreamingstrategien skal lykkes forudsætter det, at der afsættes midler til den nødvendige vidensopbygning og forskning på området.

På det politiske niveau er der ligeledes behov for opbygning af viden på området, så de politiske beslutningstagere i bl.a. folketinget bliver bedre klædt på til at træffe kvalificerede beslutninger på området. Oprettelsen af et ligestillingsudvalg i Folketinget vil kunne imødekomme dette behov,

samtidig med at det vil signalere, at der er tale om et vigtigt og prioriteret politikområde.

I lovbekendtgørelsens §5 slås fast, at ministerier, statslige institutioner, statslige virksomheder, kommunalbestyrelser og amter skal udarbejde ligestillingsredegørelser hvert andet år. Som praksis er, indsamles materialet, for derefter at blive offentliggjort på ligestillingsministeriets hjemmeside. Materialet er meget uhomogent og uensartet og det ville være ønskeligt om praksisen på området blev strammet, så der:

- blev fulgt op på de instanser, som i deres redegørelser ikke lever op til kravene
- blev sat nogle overordnede måltal og strategier for ønsket ligestilling, som instanserne blev bedt om at arbejde hen imod. Det kunne fx være strategier for nedbrydning af den horisontale og vertikale kønsarbejdsdeling.
- at kravet om ligestillingsredegørelser også kom til at omfatte alle private virksomheder og organisationer.

Desuden vil det være ønskeligt, at kap. 4 der omhandler udvalg og bestyrelser i staten udvides til også at omfatte private virksomheder. Nyt lovforslag er fremsat d. 22. februar, så loven også kommer til at gælde for kommunale og regionale udvalg.

12. april 2006
Elisabeth Møller Jensen/KVINFO

11. april 2006

Dansk Kvindesamfunds ønsker til ændringer af den nuværende lovgivning om ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Tak for det tilsendte materiale. Dansk Kvindesamfund har følgende kommentarer, som tager udgangspunkt i, at EU- og dansk lovgivning ikke er implementeret fuldt ud i den danske praksis på ligestillingsområdet. Dansk Kvindesamfund så gerne en større konsekvens og stringens på området.

Der bør desuden arbejdes på, at ligestilling indføres i grundloven ved den næste revision.

I internationalt perspektiv er Danmark ikke fuldt ud på omgangshøjde, - det til trods for, at der eksisterer en generel holdning om, at Danmark er længere fremme end de fleste andre lande. Der er derfor mange områder at tage fat på, når ligestilling mellem kønnene er endemålet.

Det drejer sig både om at bevare den allerede etablerede ligestilling og at tage nye initiativer. Der er behov for, at staten i sine initiativer tager stilling til og aktivt arbejder for at sikre en ligelig kønsfordeling på offentlige poster og i det private erhvervsliv. Der bør stadig udvikles et kønsperspektiv i forhold til lovgivning og sociale tiltag gennem et aktivt arbejde for kønsmainstreaming. Udover dette må der arbejdes målrettet for at forebygge de overgreb, som kvinder udsættes for i det offentlige rum og i den private sfære.

Det er vigtigt, at ligestilling anerkendes som et positivt princip, der bidrager til samfundsudviklingen og demokratiet på en konstruktiv og meget dynamisk måde. Danmark bør i højere grad lære af vellykkede erfaringer i andre lande og gerne bidrage internationalt med gode eksempler.

DET OFFENTLIGE RUM.

Der skal gøres en klar indsats for at sikre reel ligestilling i ledelses- og beslutningsprocesser. Udviklingen på dette område er stort set gået i stå i Danmark som følge af den ligestillingspolitiske strategi, at ligestilling kommer af sig selv. Sanktionerne mod manglende ligestilling er meget svage i Danmark. Vi må konstatere, at ligestilling kræver vilje og målrettet politisk indsats, som netop international ligestillingslovgivning giver mulighed for. Princippet om mainstreaming skaber grundlag for, at ligestilling indgår i al lovgivning og beslutningsprocesser, men princippet har ikke stor gennemslagskraft endnu.

F.eks. blev 13 mænd og 1 kvinde udnævnt til Strukturkommissionen, selvom Ligestillingslovgivningen indeholder regler for fordeling af køn i kommissionsarbejde.

Netop Strukturreformen har stor direkte indflydelse på mange kvinders liv. Det er de offentligt ansatte kvinder, der helt bogstaveligt kommer i daglig berøring

med befolkningen. Sygeplejersker, jordemødre, lærerinder, hjemmehjælpere, sosu-assistenten, fysioterapeuter, socialrådgivere, pædagoger, sagsbehandlere, sekretærer, omstillingsdamer og mange andre kvinder udfører den service, kommuner og regioner tilbyder. Modtagere af samfundets offentlige service er også overvejende kvinder, fordi kvinderne stadig har det største ansvar for familiens ve og vel. Kvinderne bruger også sundhedsvæsenet på en anden måde end mændene, og kvinderne bliver ældre end mændene, og er derfor afhængige af velfærdsydelse i en større del af deres liv. Det er derfor meget betænkeligt, at princippet om mainstreaming ikke er blevet brugt i hele arbejdet med udarbejdelse af Strukturreformen eller i hele omstruktureringen.

Den manglende mainstreaming af Strukturreformen betyder også, at Lov om svangerskabshygien er reduceret til en enkelt paragraf, der ikke sikrer alle fødende kvinder ret til at føde med en jordemoder eller sikrer fødesteder jævnt fordelt i landet. Reformen åbner muligheder for, at regioner og kommuner kan arbejde bedre sammen på dette område, og med sundhedsfremme generelt, men der er ikke afsat midler til udvikling og etablering af dette samarbejde, og fagfolk og brugere er ikke inddraget. Opretholdelse af princippet om mainstreaming kunne have belyst potentialerne i en sammenhængende svangerskabshygien.

Det samme gælder hele barselsforløbet. Barselslovgivningen bør sikre øremærket barsel til fædre i tilstrækkelig grad, fuld lønkomensation og fuld pensionsopsparing under barsel. Barsel må ikke være en privat eller strukturel forhindring for fuld ligestilling, heller ikke på det private arbejdsmarked. Dansk Kvindesamfund anbefaler derfor fortsat en sammenhængende barselslovgivning og en fælles, central barselsfond, der dækker alle på barselsorlov.

En gennemtænkt og sammenhængende lovgivning og praksis omkring barsel og børnefamiliernes vilkår vil i høj grad fremme ligestilling, rette op på den skæve kønsfordeling på arbejdsmarkedet og skabe bedre grundlag for fremtidens velfærdssamfund.

Den skæve kønsfordeling findes overalt i samfundet, f.eks. i bestyrelser i erhvervslivet og i ledelse generelt, inden for mange fag og uddannelser. Når et område anses for "domineret af kvinder" følger ofte stærkere kontrol, større krav, strammere økonomiske vilkår, tab af rettigheder og af status, som det ses hos pædagoger, lærere - og nu også på universiteterne.

Kønsopdelingen på arbejdsmarkedet har heller ikke ændret sig væsentligt.

Dansk Kvindesamfund anbefaler at bruge kønskvotering som et af midlerne til at opnå ligestilling. I "Vejledning om initiativer til fremme af ligestilling" lader kønskvotering til at være forbudt, og i "Bekendtgørelse om initiativer til fremme af ligestilling" nævnes kønskvotering slet ikke. Muligheden for velbegrunnet og midlertidigt at anvende kønskvotering findes flere steder i den internationale ligestillingslovgivning. Kønskvotering er ikke et middel til forskelsbehandling, men netop en mulighed for at udvikle de samarbejdsformer og rollemønstre, som reel ligestilling giver mulighed for. Forsøg med kønskvotering ved opstilling af kandidater til råd/nævn/kommissioner/bestyrelser/arbejdsgrupper, ved visse uddannelser, projektledelse, tænketanke eller på arbejdsmarkedet kunne ellers være særdeles interessante at følge.

Regeringen har stillet forslag om en kønsopdelt lønstatistik, som dog ikke i tilstrækkeligt omfang vil give noget dækkende billede af fordelingen af løn kønnene imellem. Indberetningen har et beskedent omfang og medtager ikke frynsegoder, ligesom statistikken ikke vil give noget reelt grundlag for at rejse ligelønssager.

INTEGRATION

Kvinder med anden etnisk herkomst end dansk mangler opmærksomhed i ligestillingsdebatten. Det er vigtigt, at der gøres en indsats for, at disse kvinder kommer ud på arbejdsmarkedet og via job og kontakt med andre på arbejdspladsen bliver integreret i samfundet. Dette opnås ikke ved at fastholde kvinderne i rengøringsjobs og kioskarbejde eller udelukkende opfordre kvinderne til at få selvstændig virksomhed og derved ikke få kontakt med andre i et kollegialt fællesskab. Ved at komme ud og blande sig i det danske samfund vil de kvinder, der har behov for det, også blive mere bevidste om, hvilke krav de kan stille til ligestilling, både på arbejdsmarkedet og i hjemmet.

Det skal endnu engang understreges, at kravet om 7 års ægteskab må ændres, således at migranter, der flytter til Danmark efter indgået ægteskab med en dansk medborger, ikke skal tvinges at blive i ægteskabet for at kunne få opholdstilladelse. Lovgivningen på udlændingeområdet har mange negative konsekvenser for især minoritetskvindernes levevilkår, og kvindernes mulighed for at opnå ligestilling. Det kan f.eks. iagttages i de tilfælde, hvor manden er voldelig. På trods af den nuværende undtagelsesparagraf for voldsramte minoritetskvinder, er der meget få kvinder, der har reel mulighed for at forlade volden i hjemmet uden at skulle sendes tilbage til deres hjemland, måske uden deres børn.

Dansk Kvindesamfund går derfor ind for, at denne gruppe skal have obligatorisk danskundervisning og undervisning om det danske samfund for at fremme kvindernes integrationsmuligheder og forebygge den sociale isolation, mange af disse kvinder lever i. (Se f.eks. ”Fanget mellem lov og liv – rapport om voldsramte minoritetskvinder i Norden, Center for ligestillingsforskning ved Roskilde Universitetscenter)

Dansk Kvindesamfund er bekymrede over, at Politiet i København af sparehensyn har måttet nedlægge den enhed, der tog sig af menneskehandel, bordeldrift o.l. Det er et meget uheldigt signal overfor bagmændene og overfor det internationale samarbejde mod disse former for kriminel udnyttelse af mennesker.

Dansk Kvindesamfund ser ikke den manglende integrationsproblematik som et spørgsmål, der kun påvirker kvinder med anden etnisk baggrund. Forholdene smitter på mange måder af på etnisk danske kvinders situation, set fra et ligestillingsperspektiv.

DET PRIVATE RUM.

Der er behov for at sætte vold og overgreb ind i et ligestillings, borgerrets- og politisk perspektiv. Vold/overgreb opfattes som områder, hvor de individuelle valg er bestemmende for ens livsform, og at man dermed selv definerer sine rettigheder – med andre ord: et privat anliggende. Strategien for indgriben fra det offentlige side bliver derfor behandling af de skader, som ”valgene” giver. Der er brug for, at Danmark, i lighed med andre nordiske lande, Spanien etc., signalerer det uacceptable i såvel lovgivning som praksis.

Straffeloven er et eksempel på en lovgivning, der er kønsneutral, idet den side-stiller vold mod kvinder med anden vold. Der er brug for en kønsmainstreaming af al lovgivning.

SANKTIONSMULIGHEDER.

Der eksisterer et Ligestillingsnævn, som behandler klager over forskelsbehandling, men Dansk Kvindesamfund kunne ønske sig en bedre profilering af Nævnet, så folk blev gjort opmærksom på deres klagemuligheder. Ligestillingsnævnet er desuden beregnet på, at den enkelte borger kan klage, mens det er svært at klage over generelle og strukturelle former for kønsdiskrimination.

Klager til Forbrugerombudsmanden over kønsdiskrimination i det offentlige rum giver sjældent noget resultat. Det samme gælder klager til politiet over f.eks. pornificerede reklamer. Klageinstanserne kan ikke henviser til en konsekvent praksis.

Problemet med den nuværende ligestillingslov er især de meget svage sanktionsmuligheder. Det gælder på alle niveauer, men er især betænkeligt når staten ikke overholder reglerne. F.eks. får Ligestillingsministeren et habilitetsproblem, fordi hun på én og samme gang skal medvirke ved nedsættelse af kommissioner og håndhævelse af kønsfordelingen i disse.

Der er derfor behov for, at der oprettes et særligt ombud for ligestilling.

Dansk Kvindesamfund anbefaler også, at Folketinget nedsætter et Ligestillingsudvalg, der løbende skal sikre, at al lovgivning mainstreames. Et Folketingsudvalg for ligestilling vil fremme de politiske partiers løbende udvikling af ligestillingspolitikken.

VIDEN OM LIGESTILLING.

Lovgivning og praksis skal sikre, at mennesker og institutioner på centrale poster, f.eks. politikere og medier, kender til lovgivning, principper for ligestilling og kønsmainstreaming.

Det er nødvendigt at inddrage kønsaspektet, når demokratiet sættes til debat i folkeskoler og på uddannelser. Som det er nu, er det hovedsagelig samvittighedsfulde embedsfolk, der arbejder efter principperne, fordi det indgår i deres arbejde.

Med venlig hilsen

Dansk Kvindesamfund
v. Karen Hallberg
Edith Hansen
Tinne Stubbe Østergaard

11. april 2006

Ligestillingsafdelingen
Att. Kirsten Fastrup

Kvinderådets høringssvar vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling,

Hermed følger Kvinderådets kommentarer og ønsker til Lov om ligestilling af kvinder og mænd (lovbekendtgørelse 1527, 2004) samt EU's ligestillingsdirektiv (2004/13/EF).

Lov om ligestilling af kvinder og mænd

Mainstreaming (§ 4)

Forpligtelsen til at indarbejde kønsligestilling i al planlægning og forvaltning fremgår både af ligebehandlingsloven og ligestillingsloven. Vi mener, at det stadig går meget trægt med at efterleve denne forpligtelse; muligvis fordi køn og ligestilling ikke opfattes som vidensområde men som holdningsspørgsmål. Et Videnscenter om Ligestilling og et Ligestillingsudvalg i Folketinget vil efter vores opfattelse kunne fremme opmærksomheden på mainstreamingforpligtelsen og kompetencerne til at kunne gennemføre mainstreaming i praksis.

Kønsanalyse og kønsvurdering bør efter vores opfattelse integreres fra starten af det lovforberedende arbejde, dvs. også i kommissioner som Velfærdskommissionen og Familie- og Arbejdslivskommissionen, hvis analyser ligger til grund for senere lovforslag.

Kønssammensætningen i offentlige udvalg mv. (Kap. 4)

Kvinderådet finder det positivt, at ligestillingsministeren har fremsat forslag om ligelig kønssammensætning i kommunerne. Vi ønsker, jf. Kvinderådets høringssvar til lovforslaget, at der sikres effektiv overvågning af, om kommunerne efterlever dette i praksis. Det er vores erfaring, at den gældende forpligtelse til at sikre ligelig kønssammensætning efter ligestillingslovens § 8 ikke altid efterleves.

Videnscenter om Ligestilling og Ligestillingsnævn (ophævet Kap. 5 + Kap.6)

Kvinderådet mener, at ligebehandlingsinstitutionerne på kønsområdet bør styrkes. I vores høringssvar til implementering af ligebehandlingsdirektivet 2002/73/EF påpegede vi, at vi ikke finder direktivets artikel 8a tilstrækkeligt gennemført. Ifølge 8a skal medlemsstaterne udpege et eller flere organer til fremme, evaluering og overvågning af, samt til støtte for ligebehandling af kvinder og mænd uden forskelsbehandling på grund af køn. Vi mener, at det eksisterende Ligestillingsnævn skal tilføres ressourcer for i fuldt omfang at leve op til sin rolle.

Endvidere ønsker vi oprettet et uafhængigt Videnscenter om Ligestilling, der gennem indsamling og formidling af viden kan kvalificere udviklingen af ligestillingspolitikken i Danmark.

EU's ligestillingsdirektiv (2004/13/EF)

Kvinderådet beklager, at ligestillingsdirektivet blev så snævert, som tilfældet er. Vi mener, at der er behov for et bredere direktiv omfattende samme områder som CEDAW (FNs kvindekonvention).

Kvinderådet har med tilfredshed noteret sig forslaget om en Gender Equality Pact, bl.a. foreslået af Danmark, og vi ser frem til at blive inddraget i de videre drøftelser om fremme af kønsligestilling i EU.

Med venlig hilsen

Randi Iversen
Forkvinde

Kvinderådet, Niels Hemmingsens Gade 10, postboks 1069, 1008 K, tlf.33 12 80 87
e-mail kvr@kvinderaad.dk